

C. B. B. B.

RELI

Que in

sub

M. A. R. C.

Qui embuert Me & S.

hac Adulteria & P.

Edus Rominis, cum v.

et, cum sanctis Angli.

333

ABREDO

Imprimetur

Com. Salus

21

me
can
pro

CATECHESIS RELIGIONIS CHRISTIANÆ.

DOMINICA I.

*Væ est unica tua Consolatio
in Vita & Morte.*

Quod animo pariter & corpore, five vivam, five moriar: non meus, sed fidissimi Domini, & Servatoris mei Iesu Christi sum proprius: qui precioso Sanguine

suo pro omnibus peccatis meis plenissimè satisfaciens: me ab omni potestate Diaboli liberavit: meque ita conservat: ut sine voluntate Patris mei coelestis, ne pilus quidem de meo capite possit cadere: imo vero etiam omnia salutis meæ servire oporteat. Quocirca me quoque suo Spiritu de Vita æterna certum facit: utque ipsi deinceps vivam, promptum ac paratum reddit.

2 *Quot sunt tibi scitu necessaria, ut ista consolatione fruens, beate vivas & moriaris?*

Tria: primum, Quanta sit peccati mei, & miseriae meae magnitudo: secundum, Quo pacto ab omni peccato & miseria liberer: tertium, Quam gratiam Deo pro co-liberatione debeam.

PRIMA PARS.

DOMINICA SECUNDA.

DE HOMINIS MISERIA.

3 *Vnde tuam miseriam cognoscis?*

PRIMA PARS.

Ex Lege DEI.

4 *Quid à nobis postulat Lex DEI?*

Id docet nos Christus summam, MATH. xxij. Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde tuo, & tota anima tua, ex tota cogitatione tua, & ex omnibus viribus tuis. Istud est primum & maximum Mandatum. Secundum autem simile est huic; Diliges proximum tuum sicut teipsum. Ab istis duobus Mandatis tota Lex & Prophetæ pendent.

5 *Num hac omnia perfectè servare potes?*

Minime: Natura enim propensus sum ad odium DEI & Proximi.

DOMINICA III.

6 *Num ergo Deus hominem ita pravam & perversum condidit?*

Nequaquam: Imò verò bonum & ad imaginem condidit eum: hoc est, vera iustitia, & sanctitate præditum, ut Deum creatorem suum rectè cognoscere ex animo diligeret, cum eo beatus in æternum viveret, idque ad eum laudandum & celebrandum.

7 *Vnde igitur existit hac natura humana pravitas?*

Ex lapsu & inobedientia primorum parentem Adam & Evæ: hinc natura nostra ita est depravata, omnes in peccatis concipiamur & nascamur.

DOMINICA IV.

8 *An vero adeo corrupti sumus, ut bene agendum prorsus non simus idonei, ad omne vitium præclives?*

Certè: nisi per Spiritum sanctum regeneremur.

9 *An non igitur DEVS homini in viam facit, qui ab eo in Lege flagitat, quod prestare non queat?*

DE HOM. MISERIA,

Minimè : Nam Deus hominem talem condiderat, ut ea præstare posset, verum homo, impulsore Diabolo, & sua ipsius contumacia, se & omnem Posteritatem Divinis illis donis orbavit.

10 *Nam DEVS hanc contumaciam & defectionem hominis dimittit impunitam?*

Imo vero, horrendis modis irascitur, tum ob innata nobis peccata, tum ob ea quæ ipsi committimus eaque justissimo judicio præsentibus & æternis suppliciis punit, quemadmodum ipse pronunciat, Maledictus omnis qui non permanet in omnibus quæ scripta sunt in Libro Legis, ut ea faciat.

11 *An non igitur Deus etiam est misericors?*

Est ille quidem misericors: verum ita, ut etiam sit justus: quapropter postulat ejus justitia, quod adversus summam Dei Majestatem commissum est, id quoque ut summis, hoc est, sempiternis cum animi, tum corporis suppliciis luatur.

SECUNDA PARS.

DOMINICA QUINTA.

DE LIBERATIONE HOMINIS.

12 *Quoniam igitur justo DEI judicio, temporalibus & æternis penis obnoxii sumus: estne reliqua vlla ratio aut via, qua his penis liberemur, & DEO reconciliemur?*

Vult Deus suæ justitiæ satisfieri, quocirca necesse est, vel per nos, vel per alium, satisfaciamus.

13 *Possumus ne ipse per nos satisfacere?*

Nulla ex parte: Quin etiam debitum in singulos dies augemus.

14 *Potestne vlla creaturarum in cælo vel in terra, quæ tantum creatura sit, pro nobis satisfacere?*

SECUNDA PARS.

Nullas nam principio non vult Deus, quod homo peccavit, id in ulla alia creatura plectere: deinde potest quidem, quod nihil creatura sit, iram DEI versus peccatum sustinere, & alios ab ea liberare.

15. *Qualis ergo quarendus est Mediator & Liberator?*

Qui verus qui sem homo sit, ac perfecte justus, tamen omnibus creaturis potentior; hoc est, qui simul etiam sit verus Deus.

DOMINICA VI.

16. *Cur necesse est eum verum hominem & quidem perfecte justum esse?*

Quia iustitia Dei postulat ut eadem natura humana, quae peccavit, ipsa pro peccato dependat: qui vero ipse peccator esset, pro aliis dependere non posset.

17. *Quare oportet eum simul etiam vere Deum esse?*

Vt potentia suae Divinitatis, onus irae divinae, carnis suae sustinere, nobisque amissam iustitiam, & vitam reparare ac restituere possit.

18. *Quis autem est ille Mediator, qui simul & vere Deus, & verus ac perfecte justus homo?*

Dominus noster Iesus Christus, qui factus est nobis Sapiencia à Deo iustitia, Sanctificatio, & Redemptio.

19. *Vnde id scis?*

Ex Evangelio, quod Deus primum in Paradiso profecit, ac deinceps per Patriarchas & Prophetas propagavit: Sacrificiis reliquisque Ceremoniis Legis adumbravit: Ad extremum verò per Filium suum unigenitum complevit.

DOMINICA VII.

20. *Num igitur omnibus hominibus, qui à Adamo perierunt, per Christum salus redditur?*

DE LIBERAT. HOM.

Non omnibus, verum illis tantum qui vera fide ipsi inseruntur, ejusque beneficia amplectuntur.

21 *Quid est fides?*

Est non tantum notitia qua firmiter assenti omni-
bus, quæ DEVS nobis in verbo suo patefecit: sed
etiam certa fiducia, à Spiritu sancto, per Evange-
lium in corde meo accensa, qua in DEO acquiesco,
certo statuens, non solum aliis, sed mihi quoque re-
missionem Peccatorum, æternam justitiam & vitam
donatam esse: idque gratis, ex DEI misericordia
propter unius Christi meritum.

22 *Quanam sunt illa quæ necesse est ho- minem Christianum credere?*

Omnia quæ nobis in Evangelio promittuntur: quo-
rum summa in Symbolo Apostolico, seu in capitulis
catholicæ & indubitatæ omnium Christianorum fi-
dei, breviter comprehenditur.

23 *Quod est illud Symbolum?*

Credo in Deum, Patrem Omnipotentem, Creato-
rem Cœli & terræ: & in Iesum Christum, filium
ejus unigenitum, Dominum nostrum: Qui conceptus
est de Spiritu Sancto: Natus ex Maria Virgine: Passus
sub Pontio Pilato: Crucifixus, mortuus, & sepultus:
Descendat ad Inferna: Tertio die resurrexit à mor-
tuis: Ascendit ad Cœlos; sedet ad dextram Dei Pa-
tris Omnipotentis, inde venturus est judicatum vivos
& mortuos. Credo in Spiritum Sanctum: Credo
sanctam Ecclesiam catholicam: Sanctorum commu-
nionem: Remissionem peccatorum: Carnis resurre-
ctionem: & Vitam æternam.

DOMINICA VIII.

24 *In quot partes distribuitur hoc Sym- bolum?*

In tres partes: prima est, De æterno Patre, & no-
stri creat

in creatione: altera est, De
tione: tertia est, De Spiritus
ficatione.

25 *Cum una sit substantia, quare
enr tres istos nominat, Patrem, Filium,
Spiritum Sanctum?*

Quia Deus ita se in suo Verbo manifestat: quod
tres hęc distinctę persone sunt unaqueque verus &
unus D E V S.

DOMINICA IX.

DE PATRE.

26 *Quid credis cum dicis, Credo in Deum
Patrem Omnipotentem, Creatorem Cali
terra?*

Credo æternum Patrem Domini nostri Iesu Christi
qui coelum & terram, cum omnibus qui in iis sunt
ex nihilo creavit, quique eadem æterno suo consilio
& providentia sustentat ac gubernat: propter Christum
filium, Deum meum, & Patrem meum esse: itaque
ei confido, sic in eo acquiesco, ut non dubitem, quod
provisurus sit omnibus, tum animo tum corpori
necessariis. Quinetiam, quę mihi mala in hac æstu
nosa vita immittit, ea in meam salutem sit conver
sus, cum & facere id possit, ut omnipotens Deus,
facere id velit, ut benignus Pater.

27 *Quid est providentia D E I?*

Omnipotens & ubiq; præsens Dei vis quę coelum
ac terram, cum omnibus creaturis, tanquam mater
sustinet ac gubernat, ut quę terra nascuntur, pluvie
item & siccitas, fertilitas & sterilitas, cibus & potus
bona & adversa valetudo, divitię & paupertas, om
nia denique non temerè aut fortuito, sed paterno
consilio, & voluntate contingant.

28 *Quid*

DE PATRE.

28 *Quid nobis prodest hac cognitio Creationis & Providentia divina?*

Vt in adversis patientes, in secundis gratissimus, in futurum verò optimam in DEO fidissimo patre spem repositam habeamus, certò scientes, nihil esse quod nos ab ejus amore abstrahat, quandoquidem omnes creaturæ ita sunt in ejus potestate, vt sine ejus arbitrio, non modò nihil agere, sed ne moveri quidem possint.

DOMINICA X.

DE FILIO.

29 *Quare Filius DEI appellatur IESVS, hoc est, SALVATOR?*

Quia nos salvat ab omnibus Peccatis nostris: nec ulla Salus aliunde peti debet, nec alibi reperiri potest.

30 *Credunt ne igitur illi in unicum Salvatorem IESVM qui à Sanctis, aut à se, aut aliunde Felicitatem, aut salutem querunt?*

Non: Etsi enim Verbo quidem, eo Salvatore glori-
antur, ac ipsa tamen abnegant unicum Salvatorem
IESVM. Necesse est enim, aut IESVM non esse
perfectum Salvatorem, aut qui cum Salvatore vera
Fide amplectuntur, eos omnia in ipso possidere, quæ
ad salutem requiruntur.

31 *Quare appellatur CHRISTVS, hoc est, Vnctus?*

Quod à Patre ordinatus, & Spiritu sancto vinctus
sit summus Propheta ac Doctor: qui nobis arcanum
cōsiliū & omnem voluntatē Patris, de redemptione
nostri patefecit: & summus Pontifex: qui nos unico
sacrificio sui corporis redemit, ac assidue pro nobis
apud Patrem intercedit: & Rex qui nos suo Verbo &
Spi. it.

SECUNDA PARS.

Spiritu gubernat, & partem nobis Salutem tuam
se conservat.

DOMINICA XI.

32 *Cur vero tu Christianus appellaris?*

Quod per fidem, membrum suum Iesu Christi,
unctionis ipsius particeps ut & Nomen ejus confitear
meque sistam ipsi vivam gratitudinis hostiam: &
hac vita, contra Peccatum & Satanam, libera & bona
conscientia pugnem, & postea æternum cum Christi
regnum in omnes creaturas teneam.

33 *Quam ob causam CHRISTVS
vocatur, Filius DEI unigenitus, cum nos
quoque simus Filii DEI?*

Quia solus Christus est coæternus & naturalis eter-
ni Patris Filius: Nos autem propter eum ex gratia
à Patre adoptati sumus.

DOMINICA XII.

34 *Qua de causa appellas eum, DO-
MINVM nostrum?*

Quia corpus & animam nostram à Peccatis, ni-
zuro, nec argento, sed precioso suo Sanguine red-
mens, & ab omni potestate Diaboli liberans, nos
sibi proprios vindicavit.

35 *Quid credis cum dicis, Conceptus
per Spiritum Sanctum, natus ex Maria
Virgine?*

Quod ipse Filius DEI, qui est, et permanet ve-
rus ac æternus DEVS naturam verè humanam ex car-
ne et sanguine Virginis Mariæ, operatione Spiritus
Sancti assumpsit: ut simul sit verum semen DAVID
fratribus suis per omnia similis, excepto peccato.

36 *Quem fructum percipis ex sancto
conco*

DE FILIO.

conceptione & nativitate CHRISTI?

Quod is noster sit Mediator: et sua innocentia, ac perfecta sanctitate, mea Peccata, in quibus conceptus sum, regat, ne in conspectum DEI veniant.

DOMINICA XIII.

37 *Quid credis cum dicis, Passus est?*

Eum toto quidem vitae suae tempore, quo in terris egit, precipue vero in ejus extremo, iram DEI adversus Peccatum universi generis humani, corpore et anima sustinuisse: ut sua passione, tanquam unico sacrificio propitiatorio: corpus et animam nostram ab eterna Damnatione liberaret, et nobis gratiam DEI, justitiam & vitam eternam acquireret.

38 *Quid cause fuit cur sub judice Pilato pateretur?*

Ut innocens coram judice politico damnatus: nos à severo DEI judicio, quod omnes manebat, eximeret.

39 *Est verò quiddam amplius, quod affixus sit cruci, quàm si alio genere mortis affectus esset?*

Sanè amplius, ex hac enim re sum certus, eum maledictionem, quæ mihi incumbebat in se recipisse: nam mors crucis à DEO erat maledicta.

DOMINICA XIV.

40 *Cur necesse fuit ut CHRISTVS ad mortem usque se dederet?*

Propterea quòd justitiæ & veritati DEI nullo alio pacto pro nostris peccatis potuit satisfieri, quàm ipsa morte filii DEI.

41 *Quare etiam sepultus est?*

Ut eo testatum faceret, se verè mortuum esse.

42 *At cum Christus pro nobis mortem appetierit*

SECUNDA PARS.

appetierit, cur nobis quoque est moriendum.

Mors nostra non est pro peccatis nostris satisfactio, sed peccati abolitio, & transitus in vitam æternam.

DOMINICA XV.

*43 Quid præterea capimus commodi
sacrificio & morte CHRISTI?*

Quod virgute ejus mortis, vetus noster homo cum eo crucifigitur, interimitur, ac sepelitur, ne per nos cupiditates, & desideria carnis posthac in nos regnent: sed nos ipsos ei hostiam gratitudinis offeramus.

44 Cur additur, Descendit ad inferna.

Vt in summis doloribus, & gravissimis tentationibus, in consolatione hac sustentem, quod Dominus meus Iesus Christus, inenarrabilibus animi sui angustiis, cruciatibus & terroribus, in quos cum antequam maximè in cruce pendens fuerat demersus, me angustis & cruciatibus inferni liberavit.

DOMINICA XVI.

45 Quid nobis prodest resurrectio Christi?

Primum, sua resurrectione mortem devicit, ut non posset ejus justitiæ quam nobis sua morte peperit participes facere: Deinde, nos jam quoque ejus potentia ad novam vitam excitamur: Postremo, resurrectio capitis nostri Christi, nobis gloriolæ resurrectionis nostræ pignus est.

46 Quomodo intelligis illud, Ascendit ad celos?

Quod aspicientibus discipulis Christus de terra in celum sublatus est, atque etiamnum nostra causa intercedit, & erit, donec redeat ad judicandum vivos & mortuos.

47 An ergo Christus non est nobiscum

vsq.

DE FILIO.

usq[ue] ad finem mundi quemadmodum promisit?

Christus est verus Deus & verus homo, itaque secundum naturam humanam, jam non est in terra: ac secundum divinitatem suam majestatem, gratiam, & spiritum, nullo unquam tempore à nobis abest.

DOMINICA XVII.

48 *An verò isto pacto due nature in Christo non divelluntur, si non sit natura humana ubicunque est divina?*

Minimè: Nam cum divinitas cōprehendi non queat, & omni ioco præsens sit: necessariò consequitur, esse eam quidem extra naturam humanam quam assumpsit, sed nihilominus tamen, esse in eadem eique personaliter unitam permanere.

49 *Quem fructum nobis affert ascensio Christi in cælum?*

Primum, quòd in coelo apud patrem pro nobis intercedit: Deinde, quòd carnem nostram in coelo habemus, ut eo tanquam certo pignore confirmemur, fore ut ipse qui caput nostrum est, nos sua membra ad se extollat. Tertiò, quòd nobis suum spiritum, mutui pignoris loco mittat, cujus efficacia, non terrena, sed superna quærimus, ubi ipse est ad dextram Dei sedens.

50 *Cur additur, Sedet ad dextram Dei?*

Quia Christus ideò in coelum ascendit, ut se ibi caput suæ Ecclesiæ declararet, per quod Pater omnia gubernat.

DOMINICA XVIII.

51 *Quid nobis prodest hac gloria nostri capitis Christi?*

Primum, quòd per Spiritum sanctum in nos, sua membra, coelestia dona effundit: Deinde, quòd nos sua potètia, cōtra omnes hostes, protegat ac defendat.

52 *Quid*

SECUNDA PARS.

52 *Quid te consolatur reditus Christi
judicandum vivos & mortuos?*

Quod in omnibus miseriis & persecutionibus er
capite, eundem illum qui se prius pro me iudicio
statuit, & maledictionem omnem à me abstulit, ju
cem à coelo expecto, qui omnes suos & meos ho
in aeternas poenas abjiciat: me verò cum omni
electis, ad se in coelestia gaudia, & sempiternam
riam traducat.

DOMINICA XIX.

DE SPIRITU SANCTO.

53 *Quid credis de Spiritu sancto?*

Primum, quod sit verus & coaeternus Deus, c
aterno Patre & Filio: Deinde, quòd mihi quoc
datus sit, vt me per veram fidem Christi & omni
ejus beneficiorum participem faciat, me consolent
& mecum in aeternum maneat.

54 *Quid credis de sancta & catholica
Christi Ecclesia?*

Credo filium Dei, ab initio mundi ad finem vsq
sibi ex vniuerso genere humano coetum ad vi
atarnam electum, per Spiritum suum & verbum
vera fide consentientem colligere, tueri ac serua
meque vivum ejus coetus membrum esse, & per
tuo mansurum.

55 *Quid sibi vult cōmunio Sanctorum*

Primum: Quod vniuersi et singuli credentes, C
fili & omnium ejus bonorū tanquam ipsius membr
cōmunionem habeant: deinde, Quod singuli, qu
ceperunt dona in commune commodum, & unive
rum salutem prompte & alacriter conferre debea

56 *Quid credis de remissione peccatorum*

Deum propter satisfactionem Christi, meorum

catorum

DE SPIRITU SANCTO.

tatorum, atque illius etiam pravitatis, tamquam mihi
per omnem vitam pugnandum est memoriam om-
nem deposuisse, & me iustitia CHRISTI gratis
donari, ne unquam in iudicium veniam.

DOMINICA XXI.

57 *Quid te cōsolatur Resurrectio Carnis?*

Quod non tantum anima mea postquam ē corpore
excesserit, ē vestigio ad Christum suum Caput assume-
tur: verum quod hęc quoque caro mea potentia
Christi excitata, rursus animæ meę unietur, & glorioso
corpore Christi conformabitur.

58 *Quam Consolationem capis ex Ar- iculo de Vita Æterna?*

Quod, quoniam in præsentia vite eternæ initia in
meo corde præsensco: futurum sit, ut post hanc vi-
am plena perfectaque beatitudine potiar, in qua
cum in æternum celebrem: quam quidem beatitu-
dinem nec oculus vidit, nec auris audivit, nec ullus
homo cogitatione comprehendit.

DOMINICA XXII.

59 *At cum hac omnia creas, quid utilitatis inde ad te redit?*

Quod in Christo iustus sum coram DEO, & Hæres
vitæ Æternæ.

60 *Quomodo iustus es coram DEO?*

Sola Fide in Iesum Christum, adeo ut licet me
mea Conscientia accuset, quod adversus omnia man-
data Dei graviter peccaverim, nec ullum eorum ser-
verim, adhuc etiamnum ad omne malum propen-
sissim: nihilominus tamen (modo hęc beneficia ve-
ram animi fiducia amplectat) sine ullo meo merito: ex
merita Dei misericordia, mihi perfecta satisfactio, iusti-
tia & sanctitas Christi imputetur ac donetur perinde
si nec ullum ipse peccatum admissem, nec vlla mal-

si labes inhereret: Imo vero quasi eam obedientiam pro me Christus prestitit, ipse perfecte fulsum.

61 Cur sola fide te iustum esse affirmas?

Non quod dignitate mee Fidei D E O placeat, sed quod sola Satisfactio, Iustitia, & Sanctitas Christi mea iustitia sit coram DEO. Ego vero eam non ratione, quâ fide amplecti, & mihi applicare quæ

DOMINICA XXIII.

62 Cur nostra bona opera non possunt iustitia, vel pars aliquâ iustitiæ coram DEO

Propterea quod oporteat eam iustitiam, quæ iudicio DEI consistat, perfecte absolutam esse, & ex parte divinæ legi congruentem. Nostra vero præstantissima quæque opera, in hac vita sunt imperfecta, atque adeo peccatis inquinata.

63 Quomodo bona opera nostra nihil mereantur, cum DEVS & in presenti in futura vita mercedem pro his se daturum promittat?

Mercès ea non datur ex merito, sed ex gratia.

64 An autem hæc doctrina non reprobet homines securos & profanos?

Non. Neque enim fieri potest, quin ii qui Christus per fidem insiti sunt, fructus proferant gratum

DOMINICA XXIV.

DE SACRAMENTIS.

65 Quoniam igitur sola fides nos, & atque omnium ejus beneficiorum participatio facit, unde hæc fides proficiscitur?

A Spiritu Sancto, qui eam per prædicationem Evangelii in nostris cordibus accendit, & per sacramentorum confirmat.

DE SACRAMENTIS.

66 Quid sunt Sacramenta?

Sunt Sacra, & in oculos incurrentia signa ac sigilla, ob eam causam à DEO instituta, ut per ea nobis promissionem Evangelii magis declararet, & obfignet: quod scilicet non vniuersis tantum, verumetiam singulis credentibus, propter vnicum illud Christi Sacrificium in Cruce peractum, gratis donet remissionem peccatorum, & Vitam æternam.

67 Nunc utraque igitur, & Verbum & Sacramenta eò spectant, ut Fidem nostram ad sacrificium Christi in Cruce peractum, tanquam ad vnicum nostræ salutis fundamentum deducant?

Ita est: Nam Spiritus sanctus docet Evangelio, & confirmat Sacramentis omnem nostram salutem posse esse in vnicò Sacrificio Christi, pro nobis in Cruce oblatis.

68 Quot Sacramenta instituit Christus in novo fœdere?

Duo; Baptismum, & sacram Coenam.

DOMINICA XXV.

DE BAPTISMO.

69 Qua ratione in Baptismo admoneris & confirmaris, te vnici illius Sacrificii Christi participem esse?

Quod Christus externum aquæ lavacrum mandavit, addita hac promissione, me non minus certo ipsius sanguine & Spiritu à sordibus animæ, hoc est, ab omnibus meis peccatis lavari, quam aqua extrinsecus ablutus sum: qua sordes corporis expurgari solent.

70 Quid est Sanguine & Spiritu Christi ablui?

SECUNDA PARS.

Est accipere à DEO remissionem peccatorum
nostrorum, propter Sanguinem Christi, quem is pro nobis
suo Sacrificio, in Cruce profudit: deinde etiam
Spiritus sanctum renovari, & ipso sanctificari
Membrum Christi fieri, quo magis ac magis per
gratiam memoriamur, & sancte inculpateque vivamus.

DOMINICA XXVI.

71 *Vbi promisit Christus se nos tam
per Sanguinem & Spiritu suo abluturum, quam
per aqua Baptismi abluti sumus?*

In institutione Baptismi, cujus hæc sunt verba
& docete omnes Gentes, baptizantes eos, in No-
men Patris, & Filii, & Spiritus sancti. Qui credide-
rit & baptizatus fuerit, servabitur: qui non crediderit
condemnabitur. Hæc promissio repetitur, cum Scri-
ptura Baptismum nominat Lavacrum Regenerationis, &
remissionem peccatorum.

72 *Estne ergo externus Baptismus
ipsa peccatorum ablutio?*

Non est: Nam solus Sanguis Iesu Christi
nos ab omni peccato.

DOMINICA XXVII.

73 *Cur ergo Spiritus sanctus Baptis-
mum appellat Lavacrum Regenerationis, &
remissionem Peccatorum?*

DEVS non sine gravi causa sic loquitur; vide
non solum ut nos doceat, quemadmodum
Corporis Aqua purgantur, sic peccata nostra San-
guine & Spiritu Christi expiari: Verum multo magis,
ut hoc divino Symbolo ac pignore certum faciat
non minus vere à peccatis nostris interna lotio-
nem, quam externa & visibili aqua abluti sumus.

74 *Suntne etiam Infantes baptizandi?*

DE BAPTISMO.

Omnino: Nam cum æquè ac adulti ad foedus & Ecclesiam DEI pertineant: cumque eis per Sanguinem Christi, Remissio peccatorum, & Spiritus sanctus fieri effector, non minus quam adultis permittatur: per Baptismum Ecclesie Dei inserendi sunt, & ab infidelium liberis discernendi. Itidem, ut in Veteri foedere, per Circumcisionem fiebat; cui in Novo foedere substitutus est Baptismus.

DOMINICA XXVIII.

DE COENA DOMINI.

75. *Qua ratione in Cœna Domini admodum eris & confirmaris, te omni illius Sacrificii Christi in cruce oblatis, atque omnium bonorum participem esse?*

Quod Christus me atque omnes fideles de hoc frango pane eder, & de poculo distributo bibere iussit, sui memoriam, addita hac promissione: Primum, corpus suum non minus certo, pro me in cruce oblatum ac fractum, & sanguinem suum pro me fudit, quam oculis cerno panem Domini mihi frangi, & calicem mihi communicari. Deinde animam meam non minus certo ipsius corpore, quod pro nobis crucifixum, & sanguine, qui pro nobis fusus est, ad vitam æternam ab ipso pasci, quam Panem & Vinum, symbola Corporis & Sanguinis Domini e manu Ministri accepta, ore corporis percipio.

76 *Quid est crucifixum Corpus Christi, edere, & fusum ejus Sanguinem bibere?*

Est non tantum totam passionem & mortem Christi nostra animi fiducia amplecti, ac per id remissionem peccatorum, & vitam æternam adipisci: sed etiam per Spiritum sanctum, qui simul in Christo, & in nobis habitat, ita Sacrosancto ejus Corpori magis ac magis uniri, ut quamvis ipse in celo, nos vero in terra sumus.

SECUNDA PARS.

simus, nihilominus tamen caro sumus de carne eius
os de ossibus eius: Utque omnia corporis membra
vna anima, sic nos vno eodemque Spiritu vivificemur
& gubernemur.

77 *Quo loco promisit Christus, se
dentibus tam certo Corpus & Sanguinem
suum sic edendum & bibendum daturum
quam fructum hunc panem edunt, &
culum hoc bibunt?*

In institutione Cene, cuius hæc sunt verba, Do-
minus noster Iesus Christus, ea nocte qua proditus
accepit panem, & gratias agens, fregit, ac dixit,
Mange, Hoc est Corpus meum, quod pro vobis frangitur:
hoc facite in mei recordationem. Itidem &
culum, postquam cœnassent, dicens; Hoc poculum
est Novum foedus per meum sanguinem: hoc
quotiescunque biberitis, in mei recordationem.
Et quotiescunque enim ederitis panem hunc, & potum
hoc biberitis, mortem Domini annunciate, donec
veniat. Hæc promissio à Paulo repetitur, cum in
Poculum gratiarum actionis quo gratias agimus
ne communio est sanguinis Christi? Panis quem
edimus, nonne communio est corporis Christi?
nam unus panis, unum corpus multi sumus.
omnes unius panis participes sumus.

DOMINICA XXIX.

78 *Num ergo panis et vinum sunt
corpus & sanguis CHRISTI?*

Nequaquam: Verum, ut aqua Baptismi in
nomen Christi non convertitur, nec est ipsa peccatorum
ablutio, sed symbolum tantum & pignus earum
rerum, quæ nobis in Baptismo obsignantur; ita ne
cenæ Dominicæ, est ipsum corpus Christi:

DE COENO DOMINI.

quam pro ratione Sacramentorum, & usitatum Spiritus Sancto, de his loquendi forma, panis Christi corpus appellatur.

79 *Cur ergo CHRISTVS panem appellat suum corpus, calicem vero suum sanguinem; seu novum fœdus per suum sanguinem: Paulus item panem et vinum, communionem corporis & sanguinis CHRISTI?*

Christus non sine gravi causa sic loquitur: videlicet, non solum ut nos doceat, quemadmodum panis & vinum corporis vitam sustentant, sic etiam crucifixum suum corpus, & effusum suum sanguinem, verè esse animæ nostræ cibum ac potum, quo ad vitam æternam nutriatur: Verum multo magis, ut hoc visibili signo ac pignore nobis certum faciat, nos non minus verè corporis & sanguinis sui per operationem Spiritus Sancti, participes esse, quam sacra ista Symbola, in ejus memoriam ore corporis percipimus: Tum etiam quòd ejus passio & obedientia, tam certo nostra sit, quàm si ipsemet pro nostris peccatis poenas dedissemus, & Deo satisfacissemus,

DOMINICA XXX.

80 *Quid interest inter Cœnam DOMINI & Missam Papisticam?*

Cœna Domini nobis testatur, nos perfectam remissionem omnium nostrorum peccatorum habere, propter unicum illud Christi sacrificium, quod ipsemet semel in cruce peregit: Tum etiam nos per Spiritum Sanctum inseri Christo, qui jam secundum naturam suam humanam, tantum in coelis est ad dexteram Patris, ibique vult à nobis adorari. In Missa autem negatur vivos & mortuos habere remissionem peccatorum propter unicam Christi Passionem, nisi euanum quotidie Christus pro ipsis à Sacrificulis offeratur:

SECVNDA PARS.

Tum etiam docetur Christum corporaliter sub
eibus panis & vini esse, ideoque in illis adorari
esse. Atque ita ipsum Missæ fundamentum,
aliud est quam abnegatio vñici illius Sacrificii &
sionis Iesu Christi, & execranda Idololatria.

81. *Quib' accedendū est ad mēsam Domini*

Tantum iis, qui verè dolent, se suis peccatis De
offendisse: confidunt autem sibi ea propter Christi
remissa esse: & quas reliquas habent infirmitates
passione & morte illius obrectas esse: quique des
rant magis ac magis in fide & integritate vitæ pro
cere. Hypocritæ autem, & qui non verè resipisc
damnationem sibi edunt & bibunt.

82. *Suntne illi etiam ad hanc Cœnā admittendi, qui confessione & vita, se fideles & impios esse declarant?*

Nequaquam. Nam eo pacto fœdus Dei profanatur
& ira Dei in vniuersum cœtum concitatur. Quod
Ecclesia ex præscripto Christi & Apostolorum, in
clavibus Regni Cœlorum utens, à Cœna arcere
bet, quoad resipuerint & mores mutaverint.

DOMINICA XXXI.

83. *Quid sunt Claves Regni Cœlorum*

Prædicatio Evangelii, & Ecclesiastica Disciplina
quibus Cœlum credentibus aperitur, infidelibus
semper clauditur.

84. *Quo pacto aperitur & clauditur Re gnum Cœlorum Prædicatione Evangelii*

Cum ex mandato Christi credentibus vniuersis
singulis publicè annunciatur, omnia peccata ipsorum
vinitus propter meritum Christi condonari, quod
promissiones Evangelii vera fide amplectuntur:
tra vero omnibus infidelibus et hypocritis denegatur,
tantisper ipsis iram Dei, et æternam condemnationem.

DE COENA DOMINI.

tionem incumbere, dum in suis scelentibus perseverant.
Secundum quod Evangelii testimonium Deus, tam in
presenti, quam in futura vita iudicaturus est.

85. *Quo pacto clauditur & aperitur Regnum Caelorum per Disciplinam Ecclesiasticam?*

Cum ex Mandato Christi, ii qui nomine quidem
sunt Christiani, verum doctrina aut vita se ostendunt
à Christo alienos: postquam aliquoties fratre admo-
niti ab erroribus aut flagitiis discedere noluerunt, Eccle-
sia indicantur aut iis, qui ab Ecclesia ad eam rem
sunt constituti, ac si ne horum quidem admonitioni
pareant, ab iisdem interdictione sacramentorum, ex
coetu Ecclesiae, & ab ipso Deo ex regno Christi exclu-
duntur: ac rursus, si emendationem profiteantur, &
se ipsa declarent, tanquam Christi & Ecclesiae membra
recipiuntur.

TERTIA PARS. DE GRATITUDINE DOMINICA XXXI.

86 *Cum ab omnibus peccatis & miseriis sine ullo nostro merito sola DEI misericordia, propter Christum liberati simus, quid est cur bona opera faciamus?*

Quia postquam nos Christus suo sanguine redemit,
renovat nos quoque suo Spiritu ad imaginem sui, ut
tantis beneficiis affecti, in omni vita nos erga Deum
gratos declaremus, & ipse per nos celebretur. Deinde,
ut nos quoque ex fructibus, de sua quique fide certi
simus. Postremo, ut vite nostrae integritate alios Chri-
sto lucrificemus.

87 *Non possunt tamen illi servari qui in- grati, & in peccatis secrete persistentes, a sua pravitate ad Deum non convertuntur.*

Nulla modo: nam, ut Scriptura testatur, nec impu-
dici, nec idololatrae, nec adulteri, nec fures, nec avari,

SECUNDA PARS.

nec ebriosi, nec conviciatores, nec raptores, hanc
tatem Regni DEI consequentur.

88 *Quibus partibus constat conversio
hominis ad DEVM?*

Mortificatione veteris, & vivificatione novi
hominis.

89 *Quid est mortificatio veteris hominis?*

Verè & ex animo dolere, quod peccatis tuis Deo
offenderis, eaque magis ac magis odisse & fugere.

90 *Quid est vivificatio novi hominis?*

Vera lætitia in DEO per Christum, & serium
promptum studium instituendi vitam ex voluntate
Dei, omniaque bona opera exercendi.

91 *Quæ sunt opera bona?*

Tantum ea, quæ ex vera fide, secundum legem
sunt, & ad ejus solius gloriam referuntur: Non enim
sunt, quæ à nobis opinione rectè conficta, aut ab
hominibus tradita sunt.

DOMINICA XXXIII.

92 *Quæ est Lex DEI?*

Loquutus est Deus omnia verba hæc.

1 Ego sum Dominus Deus tuus, qui eduxi te e
gypto, e domo servitutis. Non habebis Deos alios
conspectu meo.

2 Ne sculpas tibi simulachrum, nec ullam im
agem effingas eorum, quæ aut supra sunt in cælo
infra in terra, aut in aquis sub terra, neque incu
ras illis, neque colas ea. Ego enim sum Dominus,
tuus, fortis, Zelotes, vindicans peccata patrum
tuorum, idque in tertia & quarta progenie eorum qua
runt me: & misericordia utens in millesimam
generatorem, qui diligunt me, & observant præcepta mea.

3 Ne usurpes nomen Domini Dei tui temere,
quæ enim Dominus dimittet eum impunitum,
qui nomen ejus vane usurpaverit.

DE GRATITUDINE.

4 Memento ut Diem Sabbathi sanctifices. Sex diebus operaberis, & facies omne opus tuum. At septimo die Sabbatum erit Domino Deo tuo. Non facies ullum opus, nec tu, nec filius tuus, nec filia tua, nec servus tuus, nec ancilla tua, nec jumentum tuum, nec advena, qui est intra portas tuas. Nam sex diebus fecit Deus coelum, terram, mare, & quaecunque in iis sunt, & requievit die septimo, ideoque benedixit diei Sabbathi, & sanctificavit eum.

5 Honora patrem tuum, & matrem tuam, ut diu vivas in terra, quā tibi Dominus Deus tuus daturus est.

6 Non occides.

7 Non commites adulterium.

8 Non furaberis.

9 Non dices contra proximum tuum falsum testimonium.

10 Non concupisces domum proximi tui, nec concupisces uxorem proximi tui, nec servum ejus, nec ancillam, nec bovem, nec asinum, nec quicquam eorum quæ sunt proximi tui.

DOMINICA XXXIV.

93 *Quomodo dividuntur hæc Præcepta?*

In duas Tabulas, quarum prior quatuor Præceptis tradit, quo pacto nos erga Deum geramus: posterior sex Præceptis, quæ officia proximo debeamus.

94 *Quid postulat DEVS in primo Præcepto?*

Ut quam mihi cara est salus animæ meæ, tam studiose vitem, & fugiam omnem idololatriam, magiam, incantationem, superstitionem, invocationem sanctorum, aut cæterarum creaturarum; vnicum autem & verum D E V M recte agnoscam, ipsi soli fidam summa humilitate, & patientia me illi subjiciam, ab eo solo omnia bona expectem, denique intimo cordis affectu ipsum amem, reveream, venerer, adeo ut omnibus pot

DE GRATITVDINE.

his potius creaturis renuntiem, quam ut vel minimum contra ejus voluntatem committam.

DOMINICA XXXV.

95. *Quid est Idololatria?*

Est loco vnius Dei, aut præter vnum illum & vnum Deum, qui se in suo verbo patefecit, aliud quippiam fingere aut habere, in quo spem reponas.

96. *Quid postulat secundum præceptum*

Ne Deum vlla imagine aut figura exprimamus, ne vlla alia ratione eum colamus, quam qua se in suo verbo coli præcepit.

97. *An nulla ergo prorsus fingenda sunt imagines aut simulacra?*

Deus nec vlla ratione effingi debet nec potest. Creaturas autem, et si exprimere quidem licet, vetat tamen Deus earum imagines fingi, aut haberi, quo vel ipsæ vel Deum per ipsas colamus, aut honoremus.

DOMINICA XXXVI.

98. *An autem in Templis imagines tolerari non possunt, quæ pro libris sint imperi multitudini?*

Minime; Neque enim decet nos sapientiores DEO, qui suam Ecclesiam non mutis simulacris, sed viva prædicatione verbi sui vult erudiri,

99. *Quid sancit Deus tertio præcepto?*

Ut non solum execrando aut pejerando: verum etiam temere jurando: nomen Dei contumeliose, irreverenter ne usurpemus: neve tacendo aut convendo, horrendis istis sceleribus communicemus. Sacro sancto Dei Nomine non nisi summa cum Reverentia & veneratione utamur: ut vera & constanti confessione, invocatione, omnibus denique verbis actionibus nostris ipse celebretur.

TERTIA PARS.

100 *Estne igitur adeo grave peccatum jurando, aut dira imprecando, Nomen DEI temerare, ut Deus etiam iis succenseat, qui quantum in se est, illud non prohibent aut impediunt?*

Certè gravissimum: Neque enim vllum est peccatum majus, aut quod Deum gravius offendar, quam facinus ipsius Nominis contumelia. Quocirca etiam id scelerus morte mulctari voluit.

DOMINICA XXXVII.

101 *Potesne quis etiam pie per Nomen DEI jurare?*

Potest, cum vel Magistratus id exigit, vel alioquin necessitas, hoc pacto fidem firmari, & veritatem stabiliri postulat: quo & gloria Dei illustretur, & aliorum saluti consulatur, nam ejus generis iurjurandum, verbo Dei sancitur: ideoque etiam à sanctis in veteri & novo foedere, recte est usurpatum.

102 *Estne licitum jurare per Sanctos, aut alias creaturas?*

Non: Nam legitimum juramentum, est invocatio Dei qua petitur, ut is tanquam vnicus cordium inspector, testimonium det veritati & jurantem puniat si sciens fallat. Porro hic honos nulli creaturae convenit.

DOMINICA XXXVIII.

103 *Quid precipit Deus in quarto precepto?*

Primum, ut ministerium Evangelii & Scholæ conserventur: utque ego cum aliis, tum præcipue festis diebus, studiose coetus divinos frequentem, verbum Dei diligenter audiam: utar Sacramentis, precibus publicis meas quoque preces adjungam, pro facultatibus, aliquid conferam

TERTIA PARS:

conferam in pauperes. Deinde, ut in omni vita & vis actionibus vacem, Domino concedens, ut per ritum Sanctum, in me suum opus faciat, atque ita piternum illud Sabbathum in hac vita exordiar.

DOMINICA XXXIX.

104 Quid nobis injungit Deus in quod præcepto?

Ut Parentibus, atque adeo omnibus qui nobis sunt, debitum honorem, amorem & fidem præstent nosque ipsorum fidelibus præceptis & castigationibus ea qua par est, obedientia submittamus: Tum et ut eorum vitia & mores nostra patientia toleremus illud semper cogitantes, Deum nos illorum manu vducere ac regere.

105 Quid flagitat Deus in 6 Præcepto?

Ut proximum neque cogitatione, neque verbis, neque gestibus, nedum factis, vel per me, vel per alium contumelia afficiam, aut oderim, aut lædam, aut occidam: sed omnem vindictæ cupiditatem abjiciam, hæc ne me ipsum lædam, aut sciens in aliquod peccatum in me conjiciam. Quocirca etiam ne cædes fierent, ministratum gladio armavit.

DOMINICA XL.

106 Atque hoc Præceptum solam cædes prohibere videtur?

At cædem prohibendo, docet Deus, se radice originem cædis, iram scilicet, invidiam, odium, vindictæ cupiditatem odisse, atque ea omnia pro ducere.

107 An verò id satis est, nos neminem eo quo dictum est modo, occidere?

Non est satis: dum enim Deus iram, invidiam, odium, damnat, postulat ut proximum eque ac nos ipsi agamus: & ut humanitate, lenitate, mansuetudine

TERTIA PARS.

scientia, & misericordia erga eum utamur, quodque ei
damno esse possit, quantum in nobis est, avertamus.
Ad summam, ita animo affecti simus, ut ne inimicis
quidem benefacere dubitemus.

108 Quæ est sententia septimi Præcepti?

Deum omnem turpitudinem execrari: ideoque nos
eam penitus odisse & detestari debere contraque tem-
peranter, modeste, & caste, sive in sacro conjugio, si-
ve in vita coelibe, vivere oportere.

109 Nihilne amplius prohibet Deus hoc Præcepto, quam Adulterium & id genus tur- pitudinis?

Cum Corpus & Animus noster templa sint Spiritus
sancti, vult DEVS, ut ytrumque putè sancteque possi-
deamus: ideoque facta, gestus, sermones, cogitatio-
nes, cupiditates foedas. & quicquid hominem ad ista
ellicit, id vniuersum prohibet.

DOMINICA XLII.

110 Quid vetat Deus in octavo Præcepto?

Non solum ea furta & rapinas quas Magistratus pu-
nit, sed furti nomine comprehendit, quicquid est ma-
iarum artium & aucupiorum, quibus aliena captamus
& ad nos vi, aut specie recti transferre studemus, qua-
lia sunt, iniquum pondus, injusta vlna, inæqualis men-
sura, sucosa merx, fallax moneta, vsura, aut alia quæ-
vis ratio, aut modus rem faciendi à Deo interdictus.
His adde omnem avaritiam, & multiplicem divino-
rum donorum profusionem & abutim.

111 Quæ sunt ea, quæ Deus hic iubet?

Ut commoda & utilitates Proximi, quantum pos-
sum, adjuvem, & augeam, cum eo sic agam, ut mecum
gi cuperem; sedulo & fideliter opus faciam, ut alio-
rum quoque egestati subvenire queam.

DOMINICA XLIII.

112 Quid exigit novum præceptum?

TERTIA PART.

Ne aduersus quempiam dicam falsum testimonium, nullius verba calumnier, nulli obtrede, aut convicior: neminem temere, vel indicta causa conueniam: Verum omnis generis mendacia, fraudes, opera diaboli propria nisi in me gravissimam Dei concitare velim omni cura fugiam: In iudiciis, et in negotiis veritatem sceler, & id quod est, libere & constanter profitear: Adhuc famam, et exultationem, quantum queam deferam & ardeam.

III Quod prohibet hoc preceptum?

Ne vel minima cupiditate, aut cogitatione, aduersus ullum Dei preceptum corda nostra unquam sollicitentur: sed ut perpetuo, & ex animo omne peccatum repellamus, contraque omni iustitia delectemur.

DOMINICA XLIV.

III Possuntne autem illi, qui ad Deum conversi sunt haec precepta perfecte servare?

Minime. Verum etiam sanctissimi quique quoad vitam, habent tantum exigua initia hujus obedientiae. Sic tamen, ut serio ac non simulato studio, non secundum aliquam tantum, sed secundum omnia precepta, vivere incipiant.

III Cur igitur vult Deus legem suam adeo exacte & severe predicari, cum nemo in hac vita qui eam servare possit?

Primum, ut in omni vita, magis magisque agnoscamus: quanta sit naturae nostrae ad peccandum propensio, tamque avidius remissionem peccatorum iudicium in Christo expetamus: deinde ut hoc primo agamus, illud semper meditemur & gratiam eius sancti à Patre imploremus, quo indies magisque ad imaginem Dei renovemur, donec alio tandem, postquam ex hac vita decesserimus, peccata nobis perfectionem largi assequamur.

DOMINICA XLV.

DE PRECATIONE.

116 *Quare Christianis necessaria est Precatio?*

Quia præcipua pars est ejus, quam DEVS à nobis postulat, gratitudinis. Tum quia illis tantum suam vitam & Spiritum sanctum DEVS largitur, qui vegetantibus, continenter hæc ab eo petunt, & proprii gratias agunt.

117 *Quæ ad eam Precationem requiruntur, ut Deo placeat, quæq; ab ipso exaudiatur?*

Ut à solo vero DEO, qui se in verbo suo patefecit, omnia quæ à se peti jussit, vero cordis affectu petamus, ex intimo nostræ indigentię ac miserię sensu, nos in conspectu Divinæ Majestatis supplices abiciamus, & in firmo fundamento innitamur; nos à DEO quantum indignos, propter Christum tamen certo exaudiri, quemadmodum nobis in suo verbo promissit.

DOMINICA XLVI.

118 *Quæ sunt ea, quæ à se peti jubet?*

Omnia tum animæ tum corpori necessaria, quæ Dominus noster Iesus Christus ea precatione, quam ipse docuit, complexus est.

119 *Quæ est illa Precatio?*

Pater noster; qui es in Cœlis, sanctificetur Nomen tuum: Ad veniat Regnum tuum: Fiac voluntas tua, quemadmodum in Cœlo, sic etiam in terra: Panem nostrum quotidianum da nobis hodie: Et remitte nobis debita nostra, sicut & nos remittimus debitoribus nostris. Et ne inducas nos in tentationem: sed libera nos à malo. Quia tuum est Regnum, & Potentia, & Gloria, in secula seculorum: Amen.

DOMINICA XLVII.

120 *Cur præcipit Christus, ut ita Deum impellemus, Pater noster?*

TERTIA PARS.

Vt istam in ipso Precationis exordio, conveni-
Dei Filiis reverentiam & fiduciam erga Deum
bis excitet, quæ nostræ Precationis fundamentum
debet: nimirum, Deum propter Christum nobis
trem factum esse, & quæ vera fide ab eo petimus
bis multo minus negare, quam parentes nostri,
bona terrena denegant.

121 *Cur additur, Quies in Celis?*

Ne de Coelesti Majestate DEI humile quip-
aut terrenum cogitemus, simul etiam, ut ab ejus
nipotentia, quæcunque animo & corpore sunt ne-
ria expectemus.

DOMINICA XLVIII.

122 *Quæ est prima Petitio?*

Sanctificetur Nomen tuum: hoc est, Da primum
ut te recte agnoscamus, & lucentem in omnibus
ribus tuis omnipotentiam, sapientiam, bonitatem,
justitiam, misericordiam, & veritatem tuam ve-
mur. prædicemus, & celebremus: deinde, ut
versam vitam nostram, cogitationes, sermones
actiones, eo semper dirigamus, ne sanctissimum
men tuum propter nos contumelia afficiatur; se-
nore potius, & laudibus illustretur.

DOMINICA XLIX.

123 *Quæ est secunda Petitio?*

Veniat Regnum tuum: hoc est, Regas nos ita
& Spiritu tuo, ut nos tibi magis magisque subjiciamus
Conserva & auge Ecclesiam tuam: destrue opera
boli, omnemque potentiam se adversus Majestatem
tuam offerentem: Irrita fac omnia consilia, quæ
verbum tuum capiuntur, quoad plenè tandem
fecte regnes; cum eris omnia in omnibus.

124 *Quæ est tertia Petitio?*

Fiat voluntas tua, quemadmodum in Coelis
etiam in terra: hoc est, Da ut nos & omnes homines

DE PRECATIONIBUS.

mentati propriæ remuneiantes; tuæ voluntati, quæ est sancta, promptè, & sine vllò murmure parcat, atque ita singuli mandatum nobis munus fidei, & alacriter exequamur, quemadmodum faciunt angeli in Cælo.

DOMINICA L.

125 *Qua est quarta Petitio?*

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie: hoc suppedita nobis omnia, quæ sunt ad hanc vitam necessaria, vt per ea agnoscamus, te vnicum fontem, ex quo omnia bona emanant: ac nisi tu benedixeris omnem nostram curam & industriam, atq; adeo ipsius dona, nobis infelicia & noxia esse. Quapropter, da vt fiduciam nostram omnibus creaturis præferamus, in te solo collocemus.

126 *Qua est quinta Petitio?*

Remitte nobis debita nostra, sicut & nos remittis debitoribus nostris: hoc est, Nobis miserrimis peccatoribus, omnia peccata nostra, atque eam etiam vitæ, quæ in nobis etiamnum hæret, propter Christi Sanguinem ne imputes: quemadmodum nos quoque hoc tuæ gratiæ testimonium in cordibus nostris sentimus, quod firmiter nobis propositum habemus, quibus qui nos offenderunt, ex animo ignoscere.

DOMINICA LI.

127 *Qua est sexta Petitio?*

Ne nos inducas in tentationem; sed libera nos a malo: hoc est, Quoniam ipsi natura adeo debiles & infirmi sumus, vt ne momento quidem subsistere possimus; insensissimi autem hostes nostri, Satan, munus ac nostra ipsorum caro, nos continenter oppugnant: tu nos sustentas, & Spiritus tui robore firmes, ne hoc spiritali certamine succumbamus: sed tantum illis fortiter resistamus, donec integram tandem victoriam obtineamus.

DOMINICA LII.

128. *Quomodo concludis Precationem*

Quia Tuum est Regnum, et Potentia, et in secula: hoc est, Omnia hæc à te petimus, et Rex noster, et omnipotens sis, omnia nos et potes largiri: Atque hæc quidem ideo petimus ex iis, non ad nos, sed ad Sanctum: Nomen omnis Gloria redeat.

129. *Quid sibi vult particula Amen*

Rem certam ac ratam esse: Nam Precatio multo certius à DEO est exaudita, quam ego de meo sentio, me illud ex animo cupere.

Soli DEO laus & gloria, Amen.

Precatio antequam ad opus accedamus

Omnipotens et misericors DEVS, agimus tibi gratias, quod nos hanc noctem adeo clementer dixeris, et in hunc diem nobis vitam produxeris, et nos hoc etiam die protegas, et nos etiam largiaris, quo eum totum in iis rebus agamus, quæ tibi gratæ et acceptæ sint: ac ut jam radius vniuersum orbem terrarum illustras: spiritus tui splendore obscura mentis nostræ illumine à semita iustitiæ tuæ aberrantes, in hanc partem declinemus, te semper omnia nostra iustitiam, nobis ante oculos proponamus, te nostrorum peccatorum, dictorum, factorumque, omnium iudicem et vindicem agnoscamus, ac revereamur, etiam si quam sic, quod magis metuamus, quam ne te indignum patrem offendamus: quicquid agimus aut instituimus, illud nobis perpetuo sit proferendum, et id ad tuam vnius gloriam, et aliorum vtilitatem feramus. Ad hæc, quoniam consilium salutis

P R E C E S.

res idoneæ, et foelices rerum successus, ac even-
 penes te vnum sunt: fac, vt hæc omnia à te solo pe-
 nus et accipiamus. Effice prætereà, clementissime
 Pater, ne in parandis iis, quæ ad hujus vitæ necessita-
 tem pertinent, tantum curæ ac laboris impendamus,
 intereà res coelestes negligamus, aut segnius tracte-
 mus: sed vt primum semper quæramus regnum tuum
 iustitiam ejus, nihil dubitantes, quin sic agentibus,
 cetera omnia sis adjecturus. Tuere etiam ac defende
 fragile corpus & animam nostram. Instrue nos
 filius & robore Spiritus tui, adversus tot ac tam
 varios insultus Satane. Libera nos omni metu & pe-
 culis, quibus in hoc mundo, omnibus momentis ex-
 positi sumus. Quoniam vero nihil est recte incepisse,
 etiam, gnauiter perficiamus: oramus te, vt ne hoc
 dum die nos in tuam tutelam suscipias, sed vt porro
 semper omnem vitam, dux noster & defensor esse
 sis, confirmans et adaugens dona, quæ pro tua bo-
 ne et misericordia in nos indignos peccatores con-
 cessi: quoad plene tandem ac perfecte nos capiti no-
 bistro Christo adunias, qui cum sit vnicus ille sol iustitiæ,
 æterna sua luce et lætitia complebit. Interea au-
 dum in hac ærumnosa vita digimus: mitte fideles
 viros animarum, et per verbum eorum sit efficax
 veritas tuus sanctus in cordibus auditorum, vt mag-
 nifici Ecclesia colligatur, et destruantur opera Dia-
 boli. Armes Magistratum divino tuo robore: vt Ec-
 cliam et Politias defendat: Consolare et confirma
 quot sunt anima vel corpore afflictæ. Vt autem
 tanta bona à te petere et expectare audeamus: cõ-
 fidamus nobis nostra tristia peccata propter filium tuum
 unicum Iesum Christum, qui nobis promisit, quic-
 quis à te fiducia sui petiverimus, te id nobis certifi-
 caturum esse. Ideoque sic precari iussit: Pater
 etc., etc.

Precatio

Precatio priusquam Puer ad Scholam eat.

PSAL. CXIX.

In quo instituit adolescens vitam suam? Si prudenter gerat iuxta sermones tuos. Ex animo te exquirit, ne sinas me aberrare à Præceptis tuis.

AGo tibi gratias, clementissime DEVS, cunctis tuis summis & infinitis beneficiis, tum maxime, quod pro tua singulari misericordia agnitionem Evangelii tui vocasti, præceptoribus tradidisti, qui optimis literis & artibus me instruunt, meumque animum sanctis, ac honestis præceptis imbuerent: Da ut rectè agnoscam, qualia & sint hæc tua dona, & pro his tibi semper gratias agam. Largire mihi porro etiam tuam gratiam, & clementiam meam disculis, me spiritus tui radiis, te mihi à Præceptoribus proponuntur, cupide, & rectè discam, fideliter retineam, promptè et cum fructu reddam, ne et Præceptorum et meus labor, prætempus, atque hæc tam commoda mihi absint occasio, et qui à me fructus expectantur, turpi ignavia et ingratitude pereant. Id ne fiat, mihi Spiritum tuum sanctum, authorem omnium veritatis, qui me veracem, et his præceptis aptum et idoneum reddat. Da etiam, ut quæ studio meum, et animum applicem, illi semper propositum sit, ut te solum agnoscam Deum, et quem misisti, Iesum Christum: atque pura conscientia colam. Cæterum, quoniam in te etiam promittis, qui animo sunt submisso et humilitati pueri, eos autem qui arrogantes sunt, et in donis, orbatos tradis vanitati: eradica ex corde omnem superbiam, ut humilis effectus, primum, deinde etiam iis, quorum me discipulum didisti, docilem et obedientem præbeam.

P R E C E S.

me paulatim præparem, ut in obeundo munere, quod mihi olim es assignaturus, tuz solius gloriæ, atque aliorum vtilitati servire possim.

Secretum Domini timentibus eum, & fædus suum notum illis facit. Psal. xxv.

Precatio antequam capiatur cibus.

Oculi omnium in te sperant Domine, & tu da escam illis in tempore opportuno, aperis manum tuam, & implebis omne animal benedictione. Psal. cxlv.

OMnipotens, clementissime Deus, qui immensa bonitate omnia ex nihilo condidisti, quinque eadem perpetuo divina tua potentia sustines et gubernas; qui duxisti Israelitas per desertum, pascens eos Manna annos quadraginta: benedic nobis, miseris servis tuis, atque hæc tua dona sanctifica, ut iis soriè sancteque fruamur, atque ex iis agnoscamus, te verè nobis Patrem esse, et fontem omnium bonorum. Da præterea ut his corporalibus bonis contenti, ita semper affecti simus, ut præcipuè quod tuum est, neminem illum cibum verbi tui, quo vitam æternam nutriantur, quam pro suo sanguine paravit.

*Cavete vobis ne quando
& ebrietate hujus vite,
ille, tanquam laqueus. Lu.*

Gratiarum actio post sumptum.

Cum comederis & satiatus fueris, gratias agere Deo tuo, nec unquam committas, ut obliviscamini Dei tui, & præcepta ejus negligas. Deut. 8.

Domine Deus, Pater coelestis, agimus tibi gratias pro summis tuis et infinitis beneficiis; quæ immensa misericordia singulis momentis in nos miseros peccatores

P R E C E S.

peccatores confers: quod nos sustentet in hac mortali
vita, omnia suppeditans, quæ sunt necessaria: in
his verò quod nos digneris, per sanctam Evangelii
doctrinam in spem melioris vitæ regenerare. Re-
mus te, misericors Deus & pater, ne patiaris ut
mi nostri in his terrenis & caducis rebus defixi-
reant, sed quæ in cœlis sunt suspiciant, & quærant
peccantes illinc Servatorem nostrum Iesum Christum
ad nos liberandos in nubibus appareat. Pa-
ter noster, &c.

Publica confessio peccati, quæ ante Concionem recitatur,

Omnipotens, iuste, & misericors Deus, agnosce
& confitemur coram divina tua Majestate,
verè miseros peccatores esse, conceptos, & nato
corruptione & pravitate ad omne malum procli-
ves, nec ad vllum bonum idoneos, quodque assidue
Ætissimam legem tuam violantes, iram tuam, & æ-
ternas poenas commereamur. Sed dolet nobis ex animo
quod te tam benignum patrem toties offenderimus.
Damnamus nos ipsos, & peccata nostra detestamur
suppliciter rogantes, ut tua misericordia subvertat
nostram miseriam. Ignosce nobis nostra tristitia peccata
propter Iesum Christum filium tuum dilectum. Im-
punge nobis gratiam Spiritus tui sancti, qui nos do-
ceat verè & ex animo nostra peccata agnoscere, sic ut
nobis displiceamus, & peccatum in nobis magis
magis aboleatur, nosque ad novam vitam excitet
sanctos ac sanctos, fructus proferamus, tibi acceptos
propter eundem Iesum Christum. Effice præterea
voluntatem tuam ex verbo tuo rectè agnoscamus
que inde discamus, non à nobis ipsis, aut vlla crea-
tura pendere: sed in te solo omnem spem reponere
certa & firma sit nostra consolatio, ac ut vetus illi
ster

P R E C E S.

ter homo cum pravis cupiditatibus magis magisque crucifigatur, nosque ipsos tibi vivam & sanctam hostiam offeramus : hoc vnum semper spectantes, quo pacto tua gloria propageretur, & quanti plurimi Christo crucifigantur. Quæ omnia à te petimus fiducia Domini nostri Iesu Christi, qui nos ita precari docuit : Pater noster, &c.

PRECATIO QUÆ RECITATUR finita Concione.

OMnipotens, iuste, & misericors Deus, agnoscimus & confitemur nos esse indignos, qui oculos ad cælum erigamus : Nam conscientia nostra nos accusat, & peccata nostra nos redarguunt. Scimus autem te justum iudicem, punire peccata eorum qui legem quam transgrediuntur. Cum vero universam vitam nostram consideramus, nihil reperimus, quod non æternam damnationem mereatur. Sed quia ineffabili misericordia tua præcipisti, ut quæcunque nos necessitas urgeret, semper tuam vnius opem imploraremus, promissisti etiam te nostras preces exauditurum esse, non ob nostrum aliquod meritum (quod nullum esse potest) sed propter obedientiam & meritum filii tui Domini nostri Iesu Christi, quem nobis mediatorem unicum & intercessorem constituisti, deposita omni fiducia humana, ad tuam solius misericordiam conuigimus. Ac principio quidem illud maxime deploramus quod cum præter ea beneficia, quæ nobis communia sunt, cum universo genere humano, nos singularibus quoque beneficiis affeceris, quæ verbis exprimere non possumus, imo nec cogitatione satis comprehendere: nos tamē adeo ingrati sumus. Vocasti nos ad agnitionē Evangelii tui: exemisti nos dura servitute Diaboli, in qua de tinebamus: liberasti nos horrenda

P R E C E S.

renda illa et execranda Idololatria Romani Pontificis
cui penitus immerfi eramus et in hanc mirandam
rem verbi tui eduxisti, ut tibi libere servire possemus.
At nos tantorum Beneficiorum immemor
mandata tua negleximus, foedus tuum saepe
violavimus, et nostris cupiditatibus servivimus
nec te, ut par fuit, coluimus et honoravimus.
Quocirca peccavimus, O DOMINE: & te gravi
offendimus: ac si pro tuo jure, atque ut meriti sumus
nobiscum agere velles: nihil aliud nobis restare
spectandum, quam aeterna mors & condemnatio. Ne
si nos excusemus, nostra nobis conscientia reclamet
& nostra scelera contra nos testificentur. Quin etiam
ex poenis ipsis, quas nobis infligis, nostra peccata
noscimus. Nam cum justus sis neminem immerito
infligis. Atque adeo in praesentia etiam extensam,
nos puniendum, manum tuam cernimus: sed
nos multo gravius punires, quam haecenus punivimus
ac pro vna centum plagas infligeres, imo vero etiam
nos omnia illa exempla justissimae irae tuae ederes,
in populum tuum Israeliticum statuisti: fatemur.
DEVS, te nullam nobis injuriam facturum, ne
nos ex commeritos negamus. Sed tamen, O Domine
tu es DEVS noster, nos vero nihil aliud, nisi pulvis
sumus & umbra: tu es Creator noster, nos vero o
mannuum tuarum: tu es pastor noster, nos grex tuus
sumus: tu es liberator noster, nos populus, quem re
misti: tu es pater noster, nos tui haeredes sumus. O
circa, ne nos punias in ira tua, sed clementer castiga.
Conserve potius opus quod in nobis inchoare de
tus es, ut cognoscat mundus universus, te Deum
verum ac servatorem esse.

Populus tuus Israel saepenumero te offendit,
eum merito afflixisti. Verum quoties ad te converteretur
clementer eos in gratiam recepisti: & quantum
que esset eorum peccatum, semper tamen iram tuam
& poenitentiam.

P R E C E S.

& poenam ipsis paratam avertisti, propter foedus illud, quod fecisti cum servis tuis, Abrahamo, Isaaco, & Iacobo: adeo ut preces populi tui nunquam abs te sint repudiatæ. Sed & nobiscum idem, quod cum illis, foedus, & quidem illustrius ac efficacius sanxisti, intercedente Mediatore nostro Iesu Christo, cujus etiam sanguine illud foedus ratum & confirmatum esse voluisti. Quapropter, O Deus, abjecta omni fiducia nostri & aliarum creaturarum, ad hoc sacrum foedus confugimus, quo Dominus noster Iesus Christus, semel se ipsum victimam pro nobis in cruce offerens, nos tibi in perpetuum reconciliavit. Intuere igitur, clementissime Deus, non peccata ea, quæ assidue committimus, sed Mediatorem nostrum Iesum Christum, ut eo intercessore placetur ira tua, nosque iterum paterno tuo aspectu recreemur. Suscipe nos porro etiam in tutelam tuam, & per Spiritum tuum sanctum governa, qui nos renovet ad meliorem illam vitam, in qua deleta omni macula, te in æternum celebremus. Et si autem ii sumus qui considerata nostra indignitate ne hincere quidem audeamus, pro nobis aliquid abs te petaturi: tamen quia nos iussisti pro Ecclesia & Republica atque adeo pro omnibus hominibus precari: oramus te, ut omnibus Ecclesiis tuis & Ecclesiarum Ministris ad sis. Mitte fidos operarios in messem tuam: Eradica omnes qui pro veris falsa tradunt: tolle omnes rapaces, lupos, & mercenarios, qui sibi, non tuam vnius gloriam, & animarum salutem proponunt: sed suam gloriam & privatum commodum quærunt: Oramus te etiam pro omni magistratu, pro omnibus Regibus & principibus, præcipuè verò pro clementissimo ac serenissimo Principe, ac Domino nostro Carolo, Britanniarum Rege, pro liberis ejusque consiliariis & præfectis: denique pro statu universæ Ecclesiæ, & hujus Urbis Senatu: rege ac governa eos Spiritu tuo sancto, ut omnia consilia & actiones suas eo referant, ut Rex omnium regum

P R E C E S.

omnium regum Iesus Christus, ipsis, ac ipsorum populo
præsit, atque ut regnum Satanæ, regnum omnis
perversitatis & impietatis per ipsos, tanquam legis
custodes, & iustitiæ ministros magis ac ma-
gisterentur, nosque sub eorum imperio placidam
quietam vitam degamus, cum omni pietate et
onestate.

Rogamus te porro etiam, cum pro cæteris fra-
tribus nostris, ut quæ coepisti in eis clementer per-
cias, tum vel maxime pro iis, qui sub tyrannide Ro-
mani Pontificis & Turcæ omnis generis crudelitate
& supplicia perferunt: consolare & confirma
Spiritu tuo, & clementer libera: nec patiaris Ecclē-
siam tuam vastari & augustam Nominis tui memo-
riam in terris extinguere, ne Antichristus & Turcæ
cum cæteris Infidelibus, de Sanctis tuis triumphan-
tes, sanctissimæ Majestati tuæ illudant. Sin ita pla-
cet tuæ Divinæ voluntati, illos vitam pro tua gloria
profundere, & sua morte veritati testimonium per-
hibere; arma eos robore Spiritus tui Sancti, ut ad ex-
tremum usque vitæ spiritum, te constanter confitean-
tur.

Commendamus tibi præterea, quotquot sunt
miseri, paupertate, exilio, carcere, morbis, partu-
bus, aut alio genere ærumnarum; consolare eos, pro eo
quod nos ipsos variè laborare, fac ut ipsis hæc tua castigatio
ad agnoscendum peccatum, & emendandam vitam
conducatur: Instrue eos patientia & constantia, & do-
lorem ipsorum minue, ac tandem plane eos libera, ut
laudentur boni bonitate tua & tibi vno ore nobiscum
gratias agant. Postremo, miserere eorum qui adhuc
in tenebris & errore versantur: Educ eos in lucem
ut cernant veritatem. Has atque alias necessitates
tibi, Clementissime Pater, commendamus videntes ea
provisione, quam nos Dominus et Servator noster IESUS
CHRISTUS ipse docuit; Pater noster, &c.

Alia Precatio brevior.

OMnipotens, iuste, & misericors **D E V S**, ne
patiaris sanctissimum **N O M E N** tuum prop-
ter peccata nostra affici contumelia. Nam alioqui
plus satis te benignum Patrem offendimus, dum
Verbo Tuo, vt par erat, non obedimus: dum igno-
rantia, ingratitude, & murmure nostro, iram tuam
quotidie aduersus nos concitamus, atque ita iustas
pœnas nobis attrahimus. Verumtamen, **O D O-**
MINE, miserere nostri, pro magna tua misERICOR-
dia: Fac vt peccata nostra & rectius agnoscamus, &
magis deploremus, & vitam nostram emendemus.
Excita & corrobora Magistratum populi tui, vt gla-
dio quem ei porrexisti, ad terrorem & securitatem
legitime vtatur. Confirma Ministros Ecclesiarum
tuarum, vt fideliter & constanter Verbum Tuum do-
ceant, & omnis officii sui partes obeant. Tuere ac
defende nos ab omni dolo & perfidia. Irrita fac
omnia scelerata atque insidiosa consilia, quæ aduersus
Ecclesiam & Verbum Tuum capiuntur: ne subtra-
has nobis Verbum Tuum, & Spiritum Sanctum
Tuum ne auferas à nobis: excita in nobis veram fi-
dem, patientiam, & constantiam. Fer opem mise-
ræ & afflictæ Ecclesiæ Tux: Libera eam omni tyran-
nide & ignominia. Consolare & confirma quot-
quot sunt animo vel corpore afflictæ. Da nobis Tuam
Pacem, per **IESVM CHRISTVM** Filium Tuum
DOMINVM nostrum, qui hanc nobis indubitatam
de Tua Voluntate promissionem edidit. **AMEN**, di-
co vobis, quicquid petieritis à Patre in **NOMINE**
Meo, hoc dabit vobis: eaque fretos nos sic precari
iussit; Pater noster, qui es in Cœlis, &c.

Fac etiam vt constanter perseveremus, & quo-
tidie proficiamus in vera illa, certa & ab ipso
mundi

